

Ткаченко О.В.
[Signature]

ВЕРХОВНИЙ СУД

вул. П. Орлика, 8, м. Київ, 01043, код ЄДРПОУ 41721784

✓ Заступнику голови
господарського суду
Миколаївської області
Олександрові Ткаченку

На № ЕП-68/20-вих. від 12.08.2020

В. о. голови Широківського
районного суду
Діпропетровської області
Ользі Охнич

На № 01-22/1/2020-вих. від
13.08.2020

Голові Балаклійського
районного суду
Харківської області
Геннадієві Носову

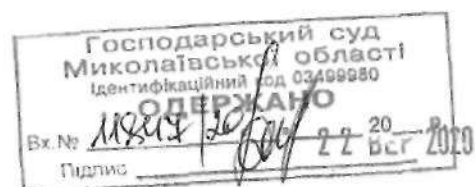
Голові Воловецького
районного суду
Закарпатської області
Оксані Софілканич

Голові Вишгородського
районного суду Київської
області
Ірині Котляровій

Шановні колеги!

У Верховному Суді розглянуто ваші звернення (вх. № 835/0/15-20, вх. № 2475/0/1-20, вх. № 2514/0/1-20, вх. № 2500/0/1-20, вх. № 2555/0/1-20) щодо звернення Верховного Суду до Венеціанської комісії для отримання висновку до пункту 1 частини третьої статті 135 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон), а також скликання Пленуму Верховного Суду з метою надання висновку щодо згаданих законодавчих положень.

ВЕРХОВНИЙ СУД
вих № 2300/0/2-20 від 16.09.2020

У контексті порушених питань зазначаємо, що Верховний Суд послідовний у позиції, що держава повинна забезпечувати дотримання гарантій незалежності суддів, установлених Конституцією України, безвідносно до рівня суду в системі судоустрою України. На дії законодавця, які вказували чи будуть вказувати на порушення гарантій незалежності суддів, зокрема, першої інстанції, у частині їх матеріального забезпечення, Верховний Суд реагував та буде реагувати в межах і спосіб, що передбачені Законом.

Так, відповідно до пункту 3 частини другої статті 36, пункту 4 частини другої статті 46 Закону Верховний Суд (Пленум Верховного Суду) надає висновки щодо проєктів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою.

Зазначені у ваших зверненнях проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності Верховного Суду та органів суддівського врядування» (реєстр. № 3711 від 22 червня 2020 року) та альтернативний до нього законопроект за реєстр. № 3711-2 від 7 липня 2020 року були предметом розгляду у Верховному Суді. Водночас ці законопроекти не передбачали та не передбачають положень щодо внесення змін до пункту 1 частини третьої статті 135 Закону, а тому правових підстав для скликання Пленуму Верховного Суду з метою надання висновку в частині питань, які стосуються базового розміру посадового окладу судді місцевого суду, немає.

Щодо пропозиції про зміну базового розміру посадового окладу судді місцевого суду з 30 на 45 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на перше січня календарного року, зазначаємо, що вирішення цього питання належить до компетенції суб'єктів законодавчої ініціативи, до яких, як видно зі звернень, ви вже звернулися. Верховний Суд загалом з розумінням ставиться до такої пропозиції. Водночас у контексті наведених у зверненнях підстав для внесення зміни до пункту 1 частини третьої статті 135 Закону потрібно зважати на нижчезазначене.

У зверненнях необхідність змін до Закону обґрунтовано закладеною в ньому диспропорцією в частині базового розміру посадового окладу суддів місцевих судів, чим, на вашу думку, порушуються гарантії незалежності суддів. Як приклад належного законодавчого регулювання питання щодо забезпечення гарантій незалежності суддів місцевих судів, ви наводите положення частини другої статті 44 Закону України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів», яким було визначено, що розміри посадових окладів суддів

установлюються у відсотковому відношенні до посадового окладу Голови Верховного Суду України і не можуть бути меншими від 50 відсотків його окладу. Посадовий оклад судді не може бути меншим від 80 відсотків посадового окладу голови суду, в якому працює суддя.

Європейський суд з прав людини визнає право держави змінювати своє законодавство. При цьому законодавчі зміни мають бути пропорційними стосовно визначеної мети (наприклад, рішення від 26 червня 2014 року у справі «Суханов та Ільченко проти України»).

Водночас порівняльний аналіз розміру суддівської винагороди, установленого законодавством для суддів місцевих судів після втрати чинності Законом України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів», засвідчив, що фактичний та абсолютний розмір такої винагороди збільшено, однак змінено підхід та критерії нарахування. Зокрема, під час дії Закону України «Про статус суддів» розмір посадових окладів суддів визначався відповідними постановами Кабінету Міністрів України. Так, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2005 року № 514 «Про оплату праці Голови, першого заступника Голови та заступника Голови Верховного Суду України» посадовий оклад Голови Верховного Суду України становив 15 розмірів мінімальної заробітної плати, яка для нарахування суддівської винагороди становила 332 грн ($15 \times 332 = 4980$). Посадовий оклад суддів місцевих судів, згідно зі схемами посадових окладів суддів відповідних місцевих судів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865 «Про оплату праці та щомісячне довічне грошове утримання», становив від 7,5 до 9 розмірів мінімальної заробітної плати ($7,5 \times 332 = 2490$; $9 \times 332 = 2988$).

У подальшому Законом України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» принципово змінено підхід як до визначення суддівської винагороди, так і до її розміру. За основу нарахування суддівської винагороди всім суддям узято посадовий оклад судді місцевого суду, а не Голови Верховного Суду України. Посадовий оклад судді місцевого суду встановлювався в розмірі 15 мінімальних заробітних плат, визначених законом, що запроваджувалося поетапно, а суддів апеляційного суду та Верховного Суду України – у коефіцієнтному співвідношенні до посадового окладу судді місцевого суду. Так, з 1 січня 2011 року посадовий оклад судді місцевого суду становив 10 мінімальних заробітних плат, а мінімальна заробітна плата станом на 1 січня 2011 року – 941 грн. Отже, посадовий оклад судді місцевого суду становив 9410 грн; судді апеляційного суду пропорційно до посадового окладу

судді місцевого суду з коефіцієнтом 1,1 – 10351 грн, а судді Верховного Суду України з коефіцієнтом 1,3 – 12233 грн.

На сьогодні Законом розмір суддівської винагороди значно збільшено. При цьому за базову одиницю обрахунку суддівської винагороди взято прожитковий мінімум для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року (станом на 1 січня 2020 року – 2102 грн). Отже, станом на 1 січня 2020 року розмір посадового окладу судді місцевого суду становить 63060 грн (30 x 2102 = 63060).

Таким чином, зміна законодавства фактично призвела до значного збільшення розміру посадового окладу суддів місцевого суду.

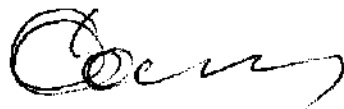
Водночас Верховний Суд постійно опікується питанням забезпечення достатнього рівня гарантій незалежності суддів, у тому числі належного рівня матеріального забезпечення, та за можливості порушить питання про підвищення суддівської винагороди суддям місцевого суду перед суб'єктами законодавчої ініціативи з урахуванням ваших ініціатив.

Наразі у Верховній Раді України не зареєстровано проектів законів України стосовно підвищення суддівської винагороди. Натомість Верховна Рада України прийняла Закон України від 13 квітня 2020 року № 553-IX «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», яким було обмежено максимальний розмір суддівської винагороди 10 розмірами мінімальної заробітної плати, установлені на 1 січня 2020 року на період карантину. За конституційним поданням Верховного Суду Конституційний Суд України визнав указане положення неконституційним.

Дякуємо вам за привернення уваги до питань незалежності суддів та висловлюємо готовність до взаємодії за вказаним напрямом роботи.

З повагою

Голова Верховного Суду

Валентина ДАНИШЕВСЬКА